

Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΣΤΗΝ ΑΣΘΕΝΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

«Ήδιστα ούν μάλλον καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου,
ἵνα επισκηνώσῃ ἐπ' ἐμέ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ»

Ορισμένες αλήθειες της πίστεώς μας μοιάζουν πολύ σκληρές. Για να τις αποδεχθεί κανείς πρέπει να έχει αυταπάρνηση. Δεν μπορεί αλλιώς να τις αντέξει, ούτε ακόμη να τις κατανοήσει. Για παράδειγμα, δεν μπορεί κανείς εύκολα να κατανοήσει την καύχηση του απ. Παύλου για τις ταλαιπωρίες του και τις ασθένειες του. Πολύ περισσότερο δεν μπορεί να εισδύσει στο πνεύμα του λόγου του, όταν θεωρεί τις ασθένειες του ως προϋπόθεση για να σκηνώσει μέσα του ἡ δύναμη του Θεού. Ο απ. Παύλος μας διαβεβαιώνει ότι τρεις φορές παρεκάλεσε τον Κύριο να τον απαλλάξει από τον σκόλοπα την ασθένεια πού τον ταλαιπωρούσε. Κι ο Χριστός αντί για θεραπεία του πρόσφερε το θεολογικό περιεχόμενο της ασθένειάς του· «αρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμις μου ἐν ἀσθένειᾳ τελειοῦται». Από τότε ο απ. Παύλος χαιρόταν πιο πολύ για τις ασθένειες του, παρά για τις αποκαλύψεις πού δέχθηκε.

Η εξουδετέρωση της υπερηφάνειας

Στο σημερινό αποστολικό ανάγνωσμα, πού αποκρυπτογραφεί μια σημαντική πτυχή της αποστολικής ζωής, υπάρχει μια φαινομενική διαφορά ανάμεσα στον απ. Παύλο και στο Χριστό. Ο απ. Παύλος θεωρεί ότι ὁ «σκόλοπας της σαρκός» του δόθηκε για να ισοσταθμισθούν οι υπερβολικές αποκαλύψεις πού δέχθηκε από το Χριστό, ὥστε να μην υπερηφανεύεται. Αισθανόταν μέσα του το ευεργετικό αποτέλεσμα της ανθρώπινης αδυναμίας. Ἐβλεπε ὅτι ἡ ασθένεια δεν του ἄφηνε ούτε την ελάχιστη διάθεση να υπερηφανευθεί. Από την ἄλλη μεριά ο Χριστός, ὅταν ἀπάντησε στην προσευχή του, δεν του υπενθύμισε τον κίνδυνο της υπερηφάνειας. Του ἀποκάλυψε μόνο ὅτι ἡ δύναμη Του φανερώνεται στην πληρότητα της μέσα στην ανθρώπινη αδυναμία. Ο απ. Παύλος δηλαδή ἐρμήνευε τα πράγματα μέσα ἀπὸ το πνεύμα της αυτομεμφίας, με το ὅποιο εἶχε ἐμποτίσει την ὑπάρξή του. Ο Χριστός, χωρίς να κρίνει τον Ἀπόστολο, του ἔδειχνε τον καρπό της ταπείνωσης, πού εἶναι ἡ φανέρωση της δύναμης του Θεοῦ στους ταπεινούς τη καρδιά.

Στο σημείο αυτό χρειάζεται να σημειώσουμε ὁρισμένα πράγματα για το φοβερό πάθος της υπερηφάνειας, το ὅποιο εισδύει παντού, ἀκόμη και ἀνάμεσα στα ἱερότερα αἰσθήματα μας. Ἡ υπερηφάνεια για να υπάρξει και να ἀναπτυχθεί θέλει «σπόρο» και «ἔδαφος». Ο «σπόρος» της μπορεί να προέλθει ἀπὸ κοσμικές ἐπιτυχίες, ἀλλά και ἀπὸ αυθεντικές πνευματικές ἐμπειρίες, ὅπως ἦταν ἡ «υπερβολή των ἀποκαλύψεων» του απ. Παύλου. Το «ἔδαφος» στο ὅποιο εὐδοκίμει και ἀναπτύσσεται εἶναι «πηλός». Εἶναι το σῶμα και ἡ λογική. Σ' αὐτά εὐδοκίμει ἀκόμη και ἡ υπερηφάνεια πού προέρχεται ἀπὸ πνευματικές ἐμπειρίες. Σύμφωνα με τη φιλοκαλική παράδοση ὁ υπερήφανος λογισμὸς φυτρώνει και ἀναπτύσσεται μέσα στην ψυχὴ του πιστοῦ, ὅταν ἡ λογική με τη βοήθεια της μνήμης προσπαθεῖ να περιεργασθεῖ και την ελάχιστη πνευματικὴ ἐμπειρία.

Εἶναι φανερό ὅτι ἡ ασθένεια του σώματος εξουδετερώνει τις ρίζες της υπερηφάνειας, ἡ ὁποία στηρίζεται στη δύναμη ἢ την ἐμφάνιση του. Ταυτόχρονα ἀδυνατίζει και το θράσος της λογικής. Ο πόνος και οἱ ταλαιπωρίες του σώματος δεν μποροῦν ν' ἀντιμετωπισθοῦν με την ψυχρὴ λογική μόνο. Χρειάζονται ὑπομονή, ἢ ὁποία ἐνισχύεται ἀπὸ την πίστη. Ἡ λογική ἄλλωστε ἐνεργεῖ μέσω του ἐγκεφάλου, ὁ ὁποῖος σε δύσκολες ἀσθένειες δεν μπορεί να λειτουργήσει ομαλά. Ὄποτε ἡ ασθένεια του σώματος στην ψυχὴ ἐνός πιστοῦ λειτουργεῖ σαν ἐργαλεῖο ταπεινώσεως, ἢ ὁποία ἀφήνει ἐλεύθερη τὴ δύναμη του Θεοῦ να ἀνακαινίζει τον ἄνθρωπο και τον κόσμον του.

Το δύσκολο μάθημα

Ο Θεός δεν άκουσε την προσευχή του απ. Παύλου, όπως και πολλών ανθρώπων ανά τους αιώνες. Αυτό δεν έγινε γιατί είναι σκληρός. Μας αγαπά και δεν επιθυμεί την ταλαιπωρία μας. Η ιστορία των αποκαλύψεων Του όμως μας πείθει ότι πολύ περισσότερο από κάθε πρόσκαιρη ανακούφιση μας επιθυμεί την ελευθερία μας. Δεν επιτρέπει να πέσουν επάνω μας φορτία που δεν μπορούμε να σηκώσουμε, θέλει όμως να μην τον πλησιάζουμε υποταγμένοι σε αναγκαιότητες και συμφέροντα, θέλει σιγά σιγά να σηκωνόμαστε λίγο ψηλότερα. Στην περίπτωση του απ. Παύλου γνώριζε ότι ο Απόστολος είχε τη δύναμη να σηκώσει την ασθένεια του, γι' αυτό τον βοήθησε να απαλλαγεί τελείως από τη μέριμνα για πρόσκαιρα προβλήματα. Τον απελευθέρωσε από μια προσευχή που ήταν εμποτισμένη από πρόσκαιρο συμφέρον.

Όταν μέσα στην τυραννία του πόνου προσπαθούμε να πλησιάζουμε το Θεό χωρίς καμιά συμφεροντολογική απαίτηση και χωρίς την παραμικρή ελπίδα θεραπείας, ασκούμαστε αποτελεσματικά στην ανιδιοτέλεια, στην αρχοντική προσευχή, στην ελεύθερη χωρίς πρόσκαιρο συμφέρον σχέση και κοινωνία μας με το Θεό.

Αυτό είναι ένα πολύ δύσκολο μάθημα· είναι ένα από τα δυσκολότερα μαθήματα στα όποια αρίστευσαν οι απόστολοι που σήμερα γιορτάζουμε. Εμείς, πάντως, τους ζητούμε να είναι γρήγοροι θεραπευτές κάθε πόνου μας, σωματικού ή ψυχικού.

π. Θ.Α.Β.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ (Β' Κορ. ία 21 ιβ' 9)

Οπτασίες και αποκαλύψεις

Αδελφοί, ἐν ᾧ δ' ἂν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνη λέγω, τολμῶ καὶ γώ. Ἑβραῖοί εἰσιν; καὶ γώ. Ἰσραηλιταί εἰσιν; καὶ γώ. σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν; καὶ γώ. διάκονοι Χριστοῦ εἰσιν; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν θανάτοις πολλάκις· ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, τρεῖς ἐραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρεῖς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποιήκα· ὁδοιπορίαίς πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις ληστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἔθνων, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσει, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις, κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι· χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἢ ἐπίστασίς μοι ἢ καθ' ἡμέραν, ἢ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχῆσομαι. ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν πόλιν Δαμασκηνῶν πιάσαι με, καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Καυχᾶσθαι δεῖ· οὐ συμφέρον μὲν, ἐλεύσομαι δὲ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον εἴτε ἐν σώματι εἴτε χωρὶς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν ὅτι ἠρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. ὑπὲρ τοῦ τοιοῦτου καυχῆσομαι, ὑπὲρ δὲ ἑμαυτοῦ οὐ καυχῆσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις [μου]. ἐὰν γὰρ θελήσω καυχῆσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων, ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ φείδομαι δέ, μὴ τις εἰς ἐμὲ λογιῆται ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει [τι] ἐξ ἐμοῦ καὶ τῆ ὑπερβολῆ τῶν ἀποκαλύψεων. διό, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῆ σαρκί, ἄγγελος Σατανᾶ, ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. ὑπὲρ τούτου τρεῖς τὸν κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστῆ ἀπ' ἐμοῦ· καὶ εἰσηκέν μοι, Ἄρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται. ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ.

Μετάφραση τής Αποστολικής περικοπής

Αδέρφια, για οτιδήποτε πράγμα και αν τολμά κανείς να καυχηθεί ομιλώ σαν ανόητος θα τολμήσω και εγώ. Εβραίοι είναι αυτοί; Και εγώ είμαι. Ισραηλίτες είναι; Και εγώ. Απόγονοι του Αβραάμ είναι; Και εγώ. Υπηρέτες του Χριστού είναι; Μιλώ σαν παράφρων, εγώ υπερτερώ· σε κόπους πολύ περισσότερο, σε μαστιγώσεις σε μεγάλο βαθμό, σε φυλακίσεις πολύ περισσότερο, πολλές φορές κινδύνευσα να θανατωθώ. Από τούς Ιουδαίους πέντε φορές υπέστην σαράντα παρά μία μαστιγώσεις, τρεις φορές με ράβδισαν, μια φορά με λιθοβόλησαν, τρεις φορές ναυάγησα, ένα εικοσιτετράωρο παρασυρόμουν στο πέλαγος. Σε οδοιπορίες πολλές φορές, με κινδύνους από ποταμούς, με κινδύνους από ληστές, κινδύνους από τούς ομοεθνείς μου, κινδύνους από τους εθνικούς, κινδύνους στην πόλη, κινδύνους σε έρημα μέρη, κινδύνους στη θάλασσα, κινδύνους μεταξύ ψευδαδέλφων, με κόπο και μόχθο, πολλές φορές άπνους, με πείνα και δίψα, πολλές φορές νηστικός, στο κρύο χωρίς επαρκή ενδύματα. Εκτός των άλλων, ή καθημερινή μου πίεση, ή μέριμνα για όλες τις εκκλησίες. Ποιος ασθενεί και δεν ασθενώ και εγώ; Ποιος πέφτει και εγώ δεν υποφέρω; Εάν πρέπει να καυχηθώ, θα καυχηθώ για πράγματα πού δείχνουν την αδυναμία μου. Ο Θεός και Πατέρας του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, πού είναι ευλογητός αιωνίως, ξέρει ότι δεν ψεύδομαι. Στη Δαμασκό ο εθνάρχης του βασιλέως Αρέτα φρουρούσε την πόλη τής Δαμασκού, επειδή ήθελε να με πιάσει, αλλά με κατέβασαν από ένα παράθυρο μέσα σε καλάθι, από το τείχος, και ξέφυγα από τα χέρια του. Το να καυχώμαι λοιπόν δεν είναι συμφέρον μου, αλλά θα έλθω σε οπτασίες και αποκαλύψεις του Κυρίου. Ξέρω ένα άνθρωπο χριστιανό ο οποίος προ δεκατεσσάρων ετών είτε με το σώμα, δεν ξέρω, είτε έκτος του σώματος, δεν ξέρω, ο Θεός ξέρει αρπάχτηκε έως τον τρίτο ουρανό. Και ξέρω ότι ο άνθρωπος εκείνος είτε με το σώμα είτε έκτος του σώματος δεν ξέρω, ο Θεός ξέρει αρπάχτηκε στον παράδεισο και άκουσε ανέκφραστα λόγια τα οποία δεν επιτρέπεται να επαναλάβει άνθρωπος. Για ένα τέτοιο άνθρωπο θα καυχηθώ, για τον εαυτό μου όμως δεν θα καυχηθώ, παρά μόνο για τις αδυναμίες μου. Αλλά και εάν θελήσω να καυχηθώ, δεν θα είμαι ανόητος, διότι θα πω την αλήθεια, το αποφεύγω όμως μήπως με θεωρήσει κανείς ανώτερο από ό,τι βλέπει σ' εμένα ή ακούει από εμένα. Και για να μην υπερηφανεύομαι για τις πολλές αποκαλύψεις, μου δόθηκε ένα αγκάθι στο σώμα, ένας άγγελος του Σατανά, για να με ραπίζει για να μην υπερηφανεύομαι. Τρεις φορές παρακάλεσα τον Κύριον γι' αυτό, για να φύγει από εμένα. Και μου είπε: «Σου είναι αρκετή ή χάρη μου, διότι ή δύναμη μου φανερώνεται τέλεια εκεί πού υπάρχει αδυναμία». **Πολύ ευχαρίστως λοιπόν θα καυχηθώ μάλλον για τις αδυναμίες μου, για να κατασκηνώσει σ' εμένα ή δύναμη του Χριστού.**